

ОСНОВНІ ЗАСОБИ ГОТЕЛІВ І РЕСТОРАНІВ ТА ЇХ ВІДТВОРЕННЯ

Лектор:
д.е.н., доцент,
професор кафедри готельно-ресторанної
справи і туризму
Климчук А.О.

ПЛАН

1. Сутність, значення та класифікація основних фондів готелів і ресторанів як елемент матеріальних ресурсів.
2. Види вартісної оцінки основних засобів: первісна, відновна, повна, залишкова. Методика оцінки середньої вартості основних фондів підприємств.
3. Поняття амортизації основних засобів та методи її розрахунку.
4. Методика визначення економічної ефективності використання основних фондів.

1. СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ ГОТЕЛІВ І РЕСТОРАНІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ МАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ.

Матеріальні ресурси – матеріально речові елементи у вигляді предметів та засобів праці, що використовуються в підприємствах готельного та закладах ресторанного господарства для здійснення їх господарської діяльності.

Матеріальні ресурси

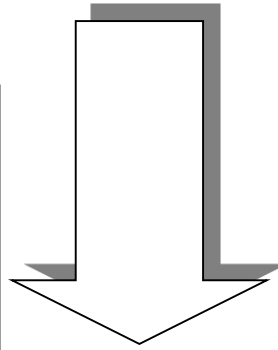
Засоби праці – це знаряддя праці, за допомогою яких людина впливає на предмет праці і створює нові блага.

Предмети праці – це те, на що спрямована праця людей, щоб створити певні блага (в туристичній індустрії *людина* – предмет праці)

Матеріальні ресурси в підприємствах *представлені, як*

Засоби праці багаторазового використання

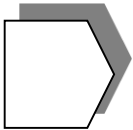
Основні фонди – це матеріальні цінності, які використовуються протягом 365 календарних днів від дати введення їх в експлуатацію, і вартість яких поступово зменшується у зв'язку з фізичним та моральним зносом.

Класифікація основних фондів підприємств

1. В залежності від участі у відтворювальному процесі:

Виробничі (беруть участь у процесі виробництва і надання платних послуг). Це основні фонди експлуатаційного призначення, складські приміщення.

Невиробничі (основні фонди, які не пов'язані безпосередньо з господарською діяльністю підприємств). Це кімнати для відпочинку працівників, спортзали для працівників, бази відпочинку для працівників.

2. Від цільового призначення:

Будівлі (готельні комплекси, ресторани, спорткомплекси; пральня, сховища, перукарня та інші допоміжні)

Споруди (басейни, фонтани, скульптури, пам'ятники, дорога)

Передаточні пристрої (пристрої для передачі механічної енергії, водопостачання, каналізація, телефонні лінії).

Машинне обладнання

Інструменти

Транспортні засоби

Робочий інвентар

3. За характером участі у праці виробництва:

Активні - та частина основних фондів, яка бере участь у виробничому процесі.

Пасивна – створюють умови для виробництва послуг або сприяють цьому.

4. Від форм власності:

Державнаі

Комунальні

Індивідуальні

Приватні

Колективні

5. Від організаційно – правових форм власності на основні фонди:

Власні (на балансі підприємства)

Арендовані (тимчасово у використанні)

Безплатно надані

6. Залежно від джерел фінансування:

Безплатно отримані основні фонди

Основні фонди внесені до статутного фонду

Основні фонди придбані за рахунок власних коштів

Основні фонди придбані за рахунок довгострокових кредитів

7. Від строків амортизації:

Будівлі, споруди, передавальні пристрої, житлові будівлі (норма амортизації 5% за рік)

Автотранспорт, електронні, оптичні, електромеханічні прилади, побутові прилади, машини для автоматичної обробки інформації, телефони, мікрофони і рації (норма амортизації 25% за рік).

2. Види вартісної оцінки основних засобів: первісна, відновна, повна, залишкова. Методика оцінки середньої вартості основних фондів підприємств.

Натуральні показники
характеризують кількість одиниць, що входять у склад кожного виду основних фондів. Їх параметри – потужність, продуктивність, вантажність, рік введення в експлуатацію тощо.

Натуральні показники
використовуються для оцінки технічного стану та морального зносу основних фондів, розробки балансу обладнання, оцінки продуктивної потужності та пропускної спроможності.

Види вартісної оцінки стану основних фондів

В залежності від
моменту
проведення оцінки

Від стану
основних фондів

✓ **Первісна** (фактична вартість основних фондів на момент придбання чи введення у дію;

✓ **Відновна** (вартість відтворення основних фондів в певний момент експлуатації в діючих цінах).

✓ **Повна вартість** (вартість основних фондів на момент введення їх в експлуатацію);

✓ **Залишкова** (реально існуюча вартість основних фондів, яка ще не перенесена на вартість платних послуг).

Види ринкової вартості

→ *Внутрішня вартість* (базується на аналітичній оцінці внутрішніх потужностей підприємства)

→ *Інвестиційна вартість* (оцінка вартості основних фондів для окремого інвестора, що вкладає свої кошти в майно підприємства)

→ *Закладна вартість* (визначається як вартість основних фондів, яку планує отримати кредитор від реалізації основних фондів у випадку неплатоспроможності підприємства)

→ *Теперішня вартість* (вартість основних фондів у поточних цінах на момент їх оцінки)

→ *Майбутня вартість* (вартість основних фондів з урахуванням зміни вартості грошей у часі)

Ступінь зносу основних фондів характеризує їх вік і ступінь подальшого використання. Для кількісної оцінки ступеню зношеності використовують наступні показники:

1) коефіцієнт зносу основних фондів (Кз)

$$K_z = Z / \text{ОФ пер. (відн.)}$$

З – сума зносу основних фондів, грн.;

ОФ пер. (відн.) – первісна (відновлювальна) вартість основних фондів, грн.

Кз характеризує ступінь зносу основних фондів та міру відшкодування витрат, пов'язаних з їх формуванням.

2) коефіцієнт придатності основних фондів (Кпр)

$$K_{\text{пр}} = \text{ОФ}_{\text{зал.}} / \text{ОФ}_{\text{пер.}} \text{ (відн.)}$$

ОФзал. – залишкова вартість основних фондів, грн.

Кпр відображає можливість подальшого використання основних фондів або ступінь відшкодування витрат, пов'язаних з їх формуванням.

Аналіз інтенсивності відновлення основних фондів

здійснюється за допомогою показників:

1) коефіцієнт введення (оновлення) основних фондів (К_{ВВ})

$$K_{ВВ} = OF_{ВВ} / OF_{к.п.}$$

ОФ_{ВВ} – вартість введених основних фондів за період, грн.;

ОФ_{к.п.} – вартість основних фондів на кінець аналітичного періоду, грн.

К_{ВВ} характеризує ступінь оновлення основних фондів на підприємстві.

2) коефіцієнт вибуття (Квиб)

$$\text{Квиб} = \text{ОФвиб} / \text{Офпп}$$

ОФвиб – вартість основних фондів, що вибули протягом аналітичного періоду, грн.;

ОФПп– вартість основних фондів на початок аналітичного періоду, грн.

Квиб характеризує ступінь втрати основних фондів підприємством.

3) швидкість оновлення (ШО)

$$\text{ШО} = 1 / \text{К}_{\text{ВВ}}$$

ШО характеризує середній період повного оновлення усіх основних фондів підприємства (виходячи з тривалості аналітичних періодів – рік, квартал, місяць).

4) коефіцієнт приросту основних фондів (Кпр)

$$\text{Кпр} = \text{К}_{\text{ВВ}} - \text{К}_{\text{Виб}}$$

Кпр визначає збільшення вартості основних фондів підприємства за рахунок їх введення.

3. ПОНЯТТЯ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА МЕТОДИ ЇЇ РОЗРАХУНКУ.

Під **фізичним зносом основних фондів** розуміють втрату ними своїх виробничо-технічних якостей у результаті їх використання в процесі праці, а також впливу природно-кліматичних умов.

На фізичний знос будівель і споруд, як найбільш значимих видів основних фондів для підприємств готельно-ресторанного бізнесу, впливає цілий ряд факторів, пов'язаних із технічною експлуатацією й обслуговуванням.

Моральний знос основних фондів полягає у знеціненні діючих засобів праці до настання їх повного фізичного спрацювання під впливом науково-технічного прогресу.

На моральний знос істотно впливає впровадження досягнень науково-технічного прогресу в сферу створення та будівництва готельних комплексів та ресторанів.

Моральний знос можна ліквідувати у процесі капітального ремонту, реконструкції, модернізації та переобладнання готелів та ресторанів.

Амортизація – це процес поступового перенесення вартості основних засобів в силу їх зношування на собівартість виробленої продукції (послуги) з метою відшкодування та накопичення грошових коштів для наступного відновлення основних фондів.

1. Прямолінійний передбачає, що щорічно протягом усього терміну функціонування амортизаційні відрахування розраховуються за однією й тією ж нормою від первісної вартості основних фондів (тобто, норма амортизації протягом всього терміну експлуатації буде однаковою, Сума амортизаційних відрахувань також буде постійною. Змінюватиметься лише залишкова вартість на початок кожного року)

$$A \text{ (річна сума амортизації)} = (V_n - V_l) : T$$

де T - термін корисного використання об'єкта; V_n – первісна вартість об'єкта;

V_l – ліквідаційна вартість об'єкта.

$$N_a \text{ (норма амортизації)} = 100\% : T$$

2. Метод зменшення залишкової вартості. Щорічно протягом усього терміну функціонування амортизаційні відрахування розраховуються за однією й тією ж нормою від залишкової вартості основних фондів (тобто, норма амортизації протягом всього терміну експлуатації буде однаковою, Сума амортизаційних відрахувань та залишкова вартість основних фондів на початок кожного року буде змінюватися.)

$$A = Z_v \times H_a$$

$$Z_v = B_n - \Sigma Z$$

$$H_a = \left(1 - \sqrt[T]{\frac{B_l}{B_n}}\right) \times 100\%$$

де Z_v – залишкова вартість,

ΣZ - сума нарахованого зносу у попередніх періодах,

T - термін корисного використання об'єктів основних засобів

3. Метод прискореного зменшення залишкової вартості. Моральний знос основних фондів в більшості випадків проходить прискореними, а не рівномірними темпами. Тому підприємець повинен мати амортизаційні відрахування, що забезпечать йому можливість заміни наявних основних фондів при виникненні зносу. Даний метод передбачає, що в перші роки застосовують підвищені норми, які дозволять перенести на собівартість продукції порядку 2/3 їх первісної вартості.

$$A = Z_v \times H_a$$

$$H_a = (100\% : T) \times 2$$

4. Кумулятивний метод сприяє прискоренню списання вартості нових активів у початковий період та поступового їх зниження у другій половині строку експлуатації. Сума амортизації нараховується за допомогою кумулятивного коефіцієнту

$$A = (B_n - B_l) \times K$$

$$K = T_k \times \Sigma T$$

де ΣT - сума числа років, що залишились до кінця корисного використання об'єкта Для вищезгаданого прикладу $\Sigma T = 1+2+3+4+5+6+7+8 = 36$

T_k - кількість років, що залишається до кінця корисного використання об'єкта основних засобів. Кожного року зменшуватиметься на 1

5. Виробничого, за яким місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації.

4. МЕТОДИКА ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ.

Методи визначення середньорічної вартості основних фондів

Назва методу	Розрахунок	Значення показника
Балансовий метод	$ОФ_{\text{шп}} + ОФ_{\text{надх}} = ОФ_{\text{виб}} + ОФ_{\text{кп}}$	де, $ОФ_{\text{шп}}$ - основні фонди на початок періоду, гр.од; $ОФ_{\text{надх}}$ - основні фонди, що надійшли в експлуатацію, гр.од; $ОФ_{\text{виб}}$ - основні фонди, що вибули з експлуатації, гр.од;
Середньо-арифметичний метод	$ОФ = (ОФ_{\text{шп}} + ОФ_{\text{кп}}) / 2$	де, $ОФ_{\text{кп}}$ - основні фонди на кінець періоду.
Середнь-хронологічний метод	$ОФ = 1/2 ОФ_1 + ОФ_2 \dots + ОФ_{n-1}$	де, n – кількість періодів, од.
Метод співставної оцінки	$ОФ = ОФ_{\text{шп}} + (ОФ_{\text{надх}} * T_1 / 12) - (ОФ_{\text{виб}} * (12 * T_1 - 12))$	де, T_1 - кількість місяців, протягом яких використовуються основні фонди, що поступили, місяці; T_2 - кількість місяців в експлуатації основних фондів, що вибули, місяці.

Для визначення економічної ефективності основних фондів підприємств готельного і ресторанного бізнесу використовують систему наступних показників:

1) фондвіддача (ФВ)

- для готельного бізнесу:

$$\text{ФВ}_г = \text{ОРП} / \text{Офсер}$$

де ОРП – обсяг реалізованих послуг (дохід, виручка без ПДВ від реалізації послуг) за аналітичний період, грн.

Офсер – середня вартість основних фондів за аналітичний період, грн.

- для ресторанів:

$$\text{ФВ}_р = \text{ВТО} / \text{Офсер}$$

де ВТО – обсяг валового товарообороту за аналітичний період, грн.

2) фондомісткість (ФМ)

- для готелів

$$\Phi M_{\Gamma} = 1 / \Phi B_{\Gamma}$$

- для ресторанів

$$\Phi M_{p} = 1 / \Phi B_{p}$$

3) прибутковість основних фондів (ПОФ)

$$ПОФ = \Pi / O_{\text{фсер}}$$

де Π – обсяг прибутку, отриманий підприємством за аналітичний період, грн.

4) фондоозброєність (ФО)

- для готелів

$$\Phi O_{\Gamma} = O\Phi_{\text{сер}} / \text{Ч}$$

де Ч – середньоспискова чисельність працівників, ос.

- для ресторанів

$$\Phi O_{\text{р}} = O\Phi_{\text{сер}} / \text{ЧТвп}$$

5) інтегральний показник ефективності використання основних фондів (ІЕ)

$$I E = \sqrt{\Phi B * \text{ПО}\Phi}$$

Найважливіші натуральні показники оцінки стану основні фондів в готельному господарстві

1. Число підприємств, в них корпусів (од)

2. Загальна площа будівель і приміщень (м²)

3. Житлова площа будівель і приміщень (м²)

4. Кількість номерів в готелі (од)

5. Одночасна місткість (місць)

6. Загальна кількість людино-днів в господарстві (максимальна пропускна спроможність готелю)

7. Кількість одиниць обладнання в (тому числі в ресторанному господарстві, в перукарні (кількість крісел), на автостоянці (кількість місць)

Натуральні показники оцінки стану основних фондів в ресторанному господарстві

Число торговельних одиниць підрозділу харчування (ресторан, кафе, бар, їдальня тощо)

Загальна площа підприємства ресторанного господарства, в тому числі торгова і виробнича

Кількість місць в торговому залі.

Кількість одиниць обладнання

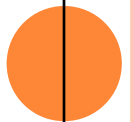

Показники, що характеризують інтенсивність відновлення основних фондів

Назва коефіцієнта	Розрахунок	Значення коефіцієнта
Коефіцієнт оновлення	$K_{\text{он}} = \text{ОФ}_{\text{введ}} / \text{ОФ}_{\text{к}}$	де, $\text{ОФ}_{\text{введ}}$ - основні фонди введенні за певний період, гр.од.; $\text{ОФ}_{\text{к}}$ - основні фонди на кінець аналізованого періоду, гр.од.;
Коефіцієнт вибуття	$K_{\text{виб}} = \text{ОФ}_{\text{виб}} / \text{ОФ}_{\text{п}}$	де, $\text{ОФ}_{\text{виб}}$ - вартість основних фондів, що вибули протягом певного року, гр.од.; $\text{ОФ}_{\text{п}}$ - вартість основних фондів на початок періоду, гр.од.;
Інтегральний коефіцієнт інтенсивності оновлення основних фондів	$I = 1 - K_{\text{виб}} / K_{\text{он}}$	де, $K_{\text{виб}}$ - коефіцієнт вибуття; $K_{\text{он}}$ - коефіцієнт оновлення;
Коефіцієнт зносу основних фондів	$K_{\text{зн}} = \Sigma Z / \text{ОФ}_{\text{поч}}$	де, ΣZ - сума зносу основних фондів, гр.од.; $\text{ОФ}_{\text{поч}}$ - первісна вартість основних фондів, гр.од.;
Коефіцієнт придатності основних фондів	$K_{\text{прид}} = 1 - K_{\text{зн}} = \text{ОФ}_{\text{зал}} / \text{ОФ}_{\text{поч}}$	де, $\text{ОФ}_{\text{зал}}$ - залишкова вартість основних фондів, гр.од.;

Показники за допомогою яких можна оцінити ефективність використання устаткування в готелі

Назва показника	Розрахунок
1. Коефіцієнт екстенсивного використання устаткування	$K_e = \frac{\text{Фактичний фонд використання часу устаткування}}{\text{Плановий фонд роботи устаткування}}$
2. Коефіцієнт інтенсивного використання устаткування	$K_i = \frac{\text{Виробітка устаткування фактична}}{\text{Виробітка устаткування за одиницю часу планова}}$
3. Інтегральний показник використання устаткування	$I_B = K_e \cdot K_i$
4. Коефіцієнт змінності роботи устаткування	$K_z = \frac{\text{Фактичний час роботи устаткування}}{\text{Час роботи устаткування в першу зміну}}$
5. Коефіцієнт оборотності однієї людино-доби	$K_o = \frac{\text{Кількість людино-діб наданих}}{\text{Кількість обслужених гостей за рік}}$
6. Оборотність місця в торгівельному залі (рази)	$O_m = \frac{\text{Середнє число споживачів}}{\text{Кількість місць у залі}}$

В процесі аналізу основних фондів досліджується

Склад і рух основних фондів протягом року

Основні фонди за ряд років в натуральних і вартісних показниках.

Забезпеченість основних фондів

Інтенсивність відновлення основних фондів

Ефективність використання основних фондів

Фактори, що впливають на стан і ефективність основних фондів та кількісна оцінка факторів, що на них впливають

Враховуючи всю важливість задачі по підвищенню ефективності використання основних фондів для підприємства, до числа основних напрямів підвищення ефективності роботи обладнання, можна віднести наступне:

підвищення коефіцієнта змінності роботи підприємства і коефіцієнту завантаження обладнання;

забезпечення грамотного технічного обслуговування і своєчасного кваліфікованого ремонту обладнання;

оснащення підприємств обладнанням з урахуванням його виробничої потужності та раціональне його розміщення;

своєчасна заміна фізично та морально застарілих основних фондів на більш прогресивні і технічно досконалі, т.т. постійне оновлення основних фондів;

скорочення часу між придбанням та встановленням обладнання, тобто забезпечення своєчасного монтажу і запуску в роботу придбаного обладнання;

ПІДСУМКОВА ЧАСТИНА ЛЕКЦІЇ

- ▶ Що корисного Ви здобули під час лекції?
- ▶ Які нові ідеї отримали?
- ▶ Які поради/рекомендації отримали для себе на майбутнє?

ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ

**ДЯКУЄМО ЗА
УВАГУ!**

